

Norsk faglitterær
forfatter- og
oversetterforening

KULTURDEPARTEMENTET

Postboks 8030 Dep
0032 Oslo

postmottak@kud.dep.no

Oslo, 15. november 2012

Høringsuttalelse – rapporten «En kunnskapsbasert kulturpolitikk»

Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening (NFF) viser til departementets ekspedisjon av 15. august 2012. Nedenfor gjengis NFFs merknader til rapporten som nevnes ovenfor.

Generelle kommentarer

Etter NFFs syn er rapportens intensjoner, departementets mandat og utvalgets vurderinger av dem, samt tilrådingene, presise og framtidsrettede. NFF er enig i at behovet for kunnskap er stort når kulturpolitikken utformes, og har særlig merket seg viktige forutsetninger som «relevant forskningskompetanse og kapasitet», forskning som drives «uavhengig, akademisk, langsiktig», «tverrfaglighet» og «handlingsrettet FoU med relevans for politikktvikling og forvaltning». For en samfunnsaktør som NFF er det likeledes naturlig å slutte seg til utvalgets påpekning av at forskning på kulturfeltet er underfinansiert, slik at «mer midler» må stilles til disposisjon.

Rapporten handler om forskning innenfor hele Kulturdepartementets arbeidsfelt: kunst, kulturvern, tross- og livssynspolitikk, frivillighetssektor, idrett og media. NFF arbeider innenfor litteraturfeltet, som i liten grad omtales i rapporten som egen kategori. Det er trolig utilsiktet men det kan virke som om grensedragningen mellom «Media» og «Kultur» i rapporten er utydelig, slik at det kan være vanskelig å se hvordan og i hvilken grad litteraturfeltet eksplisitt tilgodeses i rapportens tilrådinge. Endelig ønsker vi å peke på at de fleste forskningsfelt som omtales under «Mediefeltet», i høg grad er aktuelle for «vår» sektor, for eksempel opphavsrett i en digital tid, digital formidling, ytringsfrihet og demokrati, lesevaner og mediebruk.

Kunnskapsbehov

Departementet ber om konkretiseringer av aktuelle forskningsfelt. NFF nevner først tre eksempler som foreningen har god kjennskap til:

- Nylig kunngjorde kulturminister Hadia Tajik at departementet starter arbeidet med å forberede en boklov. Til grunn for denne beslutningen ligger to utredninger som departementet selv bestilte i 2011, en om litteratur- og språkpolitiske virkemidler og en som

kartlegger norske forhold i lys av utviklingstrekk i europeisk bokbransje. Utredningene er et godt eksempel på hvordan ny kunnskap kan gi grunnlag for viktige politiske beslutninger.

- I forbindelse med lovarbeidet skal det gjennomføres en særskilt drøfting av pensumlitteratur for høyere utdanning og fagbøker. Til dette arbeidet trengs fakta- og forskningsbasert dokumentasjon om de markedsbetingelser disse bokgruppene arbeider under.
- Norske bibliotek står framfor store utfordringer, ikke minst på grunn av den digitale utviklingen. Framtidig organisering, utlån av e-bøker, brukererfaringer, innkjøpsstrategier, virkningen av den statlige innkjøpsordningen for ny norsk sakprosa er sentrale områder der sikker kunnskap mangler.

To forskningsfelt handler eksplisitt om den digitale utvikling:

- Kjøp i Norge av internasjonal litteratur via lesebrett og andre innretninger – hvor stort omfang har denne virksomheten? Det har vist seg å være helt umulig å få tilgang til eksakte svar på dette spørsmålet. En grundig oppdatering her kan være et nyttig innspill i oppfølgingen av språkmeldingen (St.meld. nr. 35 (2007-2008) *Mål og mening*) og i debatten om merverdiavgift på bøker og aviser versus distribusjon av innhold over digitale formater.
- Det har lenge nå vært dokumentert at moderne medier påvirker folks lese- og lærevaner. En som i den senere tid har forsket på disse forholdene fra sitt ståsted i USA, er Nicholas Carr. Han sier et sted:

The news is even more disturbing than I had suspected. Dozens of studies by psychologists, neurobiologists, educators, and Web designers point to the same conclusion: when we go online, we enter an environment that promotes cursory reading, hurried and distracted thinking, and superficial learning. It's possible to think deeply while surfing the Net, just as it's possible to think shallowly while reading a book, but that's not the type of thinking the technology encourages and rewards.¹

Hvordan vil disse erfaringene se ut med norske fortegn?

Til sist noen forskningsbehov av mer generell karakter:

- Bygge opp og sikre dokumenterbar og konsistent faktainformasjon for utviklingstrekk på litteraturområdet. Vedtar Stortinget en boklov (se ovenfor), vil det være helt nødvendig å sikre faktabasert kunnskap om hvordan loven fungerer, for eksempel ved å kartlegge relasjonene mellom bransjeaktørene når det gjelder (forhandlings)makt, økonomi, verdiskaping, prisforhold o.l. Norsk bokbransje har i en årrekke slitt med at aktørene er uvillige til å stille erfaringsdata til disposisjon for fellesskapet.
- Måle virkemiddelapparatets treffsikkerhet – fastpris, abonnementsordninger, moms, innkjøpsordninger, div. støtteordninger.
- Analysere effekter av krysseierskap – vertikal integrasjon.
- Kartlegge internasjonale utviklingstrekk og deres virkning på norsk bokbransje.

Organisering

NFF er enig med utvalgets forslag til organisering av en fornyet satsning på forskning innen kultursektoren, og mener at forslaget om å etablere et eget forskningssenter er godt. Foreningen stiller seg likeledes positiv til forslaget om et forskningsfond der avkastningen kan inngå som en direkte finansieringskilde til forskningsoppdrag. På den andre siden må det tas forbehold om at

¹ Nicholas Carr: *The Shallows. What the Internet is Doing to Our Brains*, W.W. Norton & Company, New York/London 2010, s. 115 f.

fondet, når det er etablert, får en størrelse som kan gi kulturforskningen et slikt løft som rapporten intenderer.

Vennlig hilsen

Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening

Trond Andreassen

Generalsekretær

NFF er en fagforening for forfattere og oversettere av faglitteratur. Foreningen sikrer medlemmenes faglige og økonomiske interesser gjennom forhandlinger om avtaler med offentlige og private institusjoner om vilkår for utgivelse og bruk av faglitteratur, om vederlagsordninger m. v. NFF arbeider også for å fremme god faglitteratur, styrke norsk skriftspråk og trygge ytringsfriheten i et internasjonalt perspektiv. Foreningen har i dag nær 5500 medlemmer.